

تهیه کننده:
رضا حبیبی

قراردادهای اختیار معامله سکه طلا

آدرس : تهران خیابان گاندی کوچه ۲۱ پلاک ۷ تلفن ۴۲۳۸۲-۲۱

اختیار معامله چیست؟

قرارداد اختیار معامله، نوعی قرارداد است که در آن خریدار این “حق” را پیدا می‌کند که مقدار مشخصی از دارایی پایه را با مبلغ معین در زمان مشخصی در آینده از فروشنده خریداری کند و یا به او بفروشد. به عبارت دیگر خریدار، حق خرید و یا فروش دارایی پایه را از فروشنده خریداری می‌کند.

در هنگام عقد هر قرارداد اختیار معامله موارد زیر مشخص می‌گردد:

۱. نوع اختیار معامله: اختیار خرید یا اختیار فروش
۲. زمان سررسید: بازه زمانی است که در انتهای آن بازه خریدار اختیار معامله در صورت تمایل می‌تواند از حقی که اختیار معامله برای او قائل شده است استفاده نماید.
۳. قیمت اعمال: قیمتی است که در آینده خرید و یا فروش دارایی بر مبنای آن انجام می‌شود.
۴. قیمت اختیار: مبلغی است که خریدار اختیار معامله بابت خرید اختیار معامله به فروشنده اختیار معامله می‌پردازد.

انواع اختیار معامله

اختیار معامله ها را به دو نوع کلی می توان تقسیم نمود:

۱. اختیار خرید (Call Option)

۲. اختیار فروش (Put Option)

اختیار خرید:

این نوع اختیار معامله به خریدار این اجازه را می دهد که مقدار مشخص از یک دارایی را در آینده، در زمانی مشخص و به قیمتی معین خریداری نماید. به عنوان مثال فرض کنید قرارداد اختیار معامله ی خرید با دارایی پایه سکه در شرکت بورس کالای ایران قابل معامله می باشد. قیمت هر سکه در بازار نقدی در دی ماه سال ۹۷ ، ۳,۴۰۰,۰۰۰ تومان می باشد. چنانچه فردی اختیار خرید مذکور را با قیمت اعمال ۳,۴۰۰,۰۰۰ تومان برای سررسید اسفند ۹۷ به قیمت ۵۰ هزار تومان (قیمت اختیار معامله) خریداری نماید، پایان اسفند ۹۷ ، این فرد حق دارد هر سکه را با قیمت ۳,۴۰۰,۰۰۰ تومان از فروشنده اختیار معامله خریداری کند. حال چنانچه قیمت نقدی سکه تا زمان سررسید به ۳,۵۲۰,۰۰۰ تومان رسیده باشد خریدار اختیار معامله به ازای هر سکه، ۱۲۰ هزار تومان سود می کند (البته با در نظر گرفتن هزینه خرید اختیار و کسر ۵۰ هزار تومان، در کل معادل ۷۰ هزار تومان سود میکند) و چنانچه قیمت نقدی سکه تا زمان سررسید به ۳,۳۰۰,۰۰۰ تومان رسیده باشد خریدار اختیار معامله از حق خرید خود استفاده نمی کند و اختیار معامله را اعمال نمی کند(چراکه می تواند در بازار، سکه را به قیمت کمتر بخرد) و در نتیجه فقط زیانی معادل ۵۰ هزار تومان (هزینه خرید اختیار که در ابتدای انعقاد قرارداد پرداخته بود) را متحمل می شود.

شرکت کارگزاری خبرگان سهام

اختیار فروش

اختیار فروش:

این نوع اختیار معامله به خریدار خود این اجازه را می دهد که مقدار مشخص از یک دارایی را در آینده در زمانی مشخص و با قیمتی معین به فروشنده اختیار معامله بفروشد.

به عنوان مثال فرض کنید قرارداد اختیار معامله ی فروش با دارایی پایه سکه در شرکت بورس کالای ایران قابل معامله می باشد. قیمت هر سکه در بازار نقدی در دی ماه سال ۹۷، ۳,۴۰۰,۰۰۰ تومان می باشد. چنانچه فردی اختیار فروش مذکور را با قیمت اعمال ۳,۴۰۰,۰۰۰ تومان برای سررسید اسفند ۹۷ ، به قیمت ۳۰ هزار تومان (قیمت اختیار معامله) خریداری نماید، پایان اسفند ۹۷ ، این فرد حق دارد هر سکه را با قیمت ۳,۴۰۰,۰۰۰ تومان به فروشنده اختیار معامله بفروشد. حال چنانچه قیمت نقدی سکه تا زمان سررسید به ۳,۳۰۰,۰۰۰ تومان رسیده باشد خریدار اختیار معامله فروش روی هر قرارداد ۱۰۰ هزار تومان سود میکند (که البته با در نظر گرفتن هزینه خرید اختیار به مبلغ ۳۰ هزار تومان، در کل معادل ۷۰ هزار تومان سود می کند) و چنانچه قیمت نقدی سکه تا زمان سررسید به ۳,۵۰۰,۰۰۰ تومان رسیده باشد، بدیهی است خریدار اختیار معامله از حق فروش خود استفاده نمی کند و اختیار معامله را اعمال نمی کند (چراکه می تواند در بازار سکه را به قیمت بیشتری بفروشد) و در نتیجه در این حالت تنها زیانی که وی متحمل می شود مبلغ ۳۰ هزار تومانی است که بابت خرید اختیار در ابتدای انعقاد قرارداد پرداخته بود.

مشخصات قرارداد اختیار معامله

سکه طلای تمام بهار آزادی طرح امام خمینی (ره)	دارایی پایه	۱
ریال	واحد قیمت	۲
یک سکه	اندازه قرارداد	۳
اعمال می تواند صرفا در آخرین روز معاملاتی صورت پذیرد (اختیار معامله اروپایی)	سبک اعمال	۴
۱۰۰ ریال	حداقل تغییر قیمت	۵
حداقل وجه تضمین معادل ۷۰ درصد وجه تضمین لازم می باشد	حداقل وجه تضمین	۶
۴/۰۰۰/۰۰۰ ریال	فاصله قیمت اعمال	۷
حداکثر تا ۲۵ قرارداد	حداکثر حجم هر سفارش	۸
۰/۰۰۱۳۶ ارزش هر قرارداد	کارمزد معاملات	۹
۰/۰۰۱۴ ارزش بازار دارایی پایه هر قرارداد در سررسید	کارمزد تسویه و تحویل	۱۰
شنبه تا چهارشنبه: ۱۰ الی ۱۷، پنجشنبه ها ۱۰ الی ۱۶ در آخرین روز معاملاتی ۱۰ الی ۱۵:۳۰	ساعت معامله	۱۱
سقف موقعیتهای باز و هم جهت مشتری در هر نماد معاملاتی برای دارندگان موقعیت باز: مشتریان حقیقی: ۵۰۰۰ قرارداد، مشتریان حقوقی: ۵۰۰۰ قرارداد و قابل افزایش تا ۱۰٪ سرمایه ثبتي شرکت محدود به ۲۰ درصد موقعیتهای باز در هر نماد معاملاتی	سقف مجاز موقعیتهای باز و هم جهت	۱۲

آدرس : تهران خیابان گاندی کوچه ۲۱ پلاک ۷ تلفن ۴۲۳۸۲-۰۲۱

حد سود و زیان برای طرفین معامله

کسانی که وارد معاملات اختیار می شوند می توانند یکی از چهار موقعیت زیر را داشته باشند.

۱. موقعیت خرید اختیار خرید
۲. موقعیت فروش اختیار خرید
۳. موقعیت خرید اختیار فروش
۴. موقعیت فروش اختیار فروش

خریداران اختیار معامله یعنی دارندگان موقعیتهای خرید اختیار معامله های خرید یا فروش می توانند به میزان نامشخص سود کنند ولی زیان آنها محدود به مبلغی است که بابت خرید اختیار پرداخت کرده اند (برابر قیمت اختیار معامله). در واقع خریداران زیان خود را محدود می کنند.

فروشنندگان اختیار معامله یعنی دارندگان موقعیتهای فروش اختیار معامله های خرید یا فروش در کسب سود محدود هستند و حداکثر سود آنها همان مبلغی است که از فروش اختیار به دست آورده اند. زیان فروشنندگان نامحدود است؛ بنابراین باید پیش بینی خوبی نسبت به آینده بازار داشته باشند تا با زیان هنگفتی مواجه نشوند.

سود و زیان خریدار و فروشنده اختیار معامله دقیقاً برعکس یکدیگر می باشد. یعنی اگر خریدار اختیار معامله X تومان سود کند، فروشنده اختیار معامله دقیقاً مبلغی معادل X تومان زیان میکند و بالعکس.

اختیار معامله ها از نظر سبک اعمال

اختیار معامله‌ها از نظر سبک اعمال به دو دسته کلی تقسیم می‌شوند: اختیار معامله اروپایی و اختیار معامله آمریکایی که در ادامه به توضیح هر یک می‌پردازیم.

اختیار معامله اروپایی:

اختیار معامله اروپایی، اختیار معامله‌هایی هستند که اعمال آن‌ها فقط در زمان سررسید مقرر شده، صورت می‌پذیرد و خریدار اختیار معامله هیچ‌گاه قبل از زمان سررسید قید شده در اختیار معامله، مجاز به استفاده از اختیار معامله خود نیست. قراردادهای اختیار معامله در بورس کالای ایران با سبک اعمال اروپایی راه‌اندازی می‌شود.

اختیار معامله آمریکایی:

تفاوتی که این نوع اختیار معامله‌ها با اختیار معامله‌های اروپایی دارند در زمان مجاز برای اعمال این اختیار معامله‌ها است. اختیار معامله‌های آمریکایی برخلاف اختیار معامله‌های اروپایی در هر تاریخی قبل از زمان سررسید قابل اعمال هستند. مثلاً اگر یک اختیار معامله آمریکایی برای مدت ۶ ماه بسته شده باشد، چنانچه قبل از ۶ ماه (مثلاً بعد از ۳ ماه از زمان انعقاد اختیار معامله)، خریدار اختیار معامله احساس کند که با اعمال اختیار معامله خود، از سود خوبی برخوردار می‌شود می‌تواند در همان زمان اختیار معامله را اعمال و از حق خود استفاده کند.

اختیار معامله از لحاظ بازدهی

یک قرارداد اختیار معامله از نظر بازدهی می‌تواند در یکی از سه حالت زیر باشد:

اختیار معامله در سود:

یک اختیار معامله را در سود می‌نامیم اگر چنانچه فرد خریدار با اعمال آن به سود برسد. به عنوان مثال اگر در قرارداد کال، قیمت نقدی کالا بیشتر از قیمت اعمال قرارداد اختیار باشد، بدین معنی است که خریدار با اعمال اختیار، کالای مورد نظر را با قیمتی کمتر از قیمت نقدی، از فروشنده اختیار خواهد خرید و در نتیجه سود خواهد برد. در این حالت گفته می‌شود که اختیار معامله در سود است.

اختیار معامله بی تفاوت:

یک اختیار معامله را بی تفاوت می‌نامیم اگر چنانچه فرد خریدار با اعمال آن نه به سودی برسد و نه زیان کند. برای مثال اگر در قرارداد کال، قیمت اعمال قرارداد اختیار برابر با قیمت نقدی کالا باشد، برای خریدار اختیار فرقی ندارد که کالا را از بازار نقدی تهیه کند یا قرارداد را اعمال کند. در نتیجه در این حالت گفته می‌شود که اختیار معامله بی تفاوت نسبت به سود یا زیان است.

اختیار معامله در زیان:

یک اختیار معامله را در زیان می‌نامیم چنانچه خریدار آن با اعمال اختیار معامله زیان کند. طبیعی است که اختیار معامله‌های در زیان هیچ‌گاه اعمال نمی‌شوند. به عنوان مثال اگر در قرارداد کال، قیمت نقدی کمتر از قیمت اعمال قرارداد باشد، خریدار با اعمال آن زیان می‌کند. در نتیجه منطقی نیست که از اختیار خود استفاده کند چرا که می‌تواند کالای مورد نظر را با قیمتی کمتر، از بازار نقدی تهیه کند. در این حالت گفته می‌شود اختیار معامله در زیان است.

اعمال اختیار

هنگامی که خریدار اختیار معامله، از اختیار خود استفاده میکند، گفته میشود که خریدار قرارداد خود را "اعمال" کرده است. با توجه به سبک اعمال در قراردادهای اختیار معامله شرکت بورس کالا ایران، اگر خریدار در سررسید، با بررسی قیمت نقدی و قیمت اعمال، و با توجه به در سود بودن قرارداد اختیار معامله، تصمیم به استفاده از اختیار خود بگیرد، اصطلاحاً گفته میشود که تصمیم به اعمال اختیار خود گرفته است.

وضعیت قیمت	اختیار خرید	اختیار فروش
قیمت نقدی < قیمت اعمال	اختیار معامله در سود است	اختیار معامله در زیان است
قیمت نقدی = قیمت اعمال	اختیار معامله بی تفاوت است	اختیار معامله بی تفاوت است
قیمت نقدی > قیمت اعمال	اختیار معامله در زیان است	اختیار معامله در سود است

روش های خروج از بازار

دارنده موقعیت خرید اختیار معامله کال و پوت می تواند به یکی از سه روش زیر از قرارداد خارج شود:

۱. موقعیت خود را ببندد (Offset) :

خریدار قرارداد اختیار، چون قبلا یک قرارداد را خریده پس می تواند با فروش عین آن قرارداد به شخص دیگر، موقعیت باز خود را بسته و از بازار خارج می شود.

۲. از حق خود استفاده کند (Exercise) :

خریدار قرارداد اختیار می تواند از حق خود برای فروش یا خرید کالا استفاده نماید و قرارداد را اعمال کند. اعمال بر اساس اختیار معامله اروپایی در تاریخ سررسید ممکن خواهد بود.

۳. از حق خود استفاده نکند:

خریدار قرارداد اختیار در صورتی که استفاده از حق اختیار به سودش نباشد در تاریخ سررسید از حق خود استفاده نخواهد کرد و خود به خود قرارداد باطل خواهد شد.

دارنده موقعیت فروش اختیار معامله کال و پوت نیز چون به عنوان فروشنده در قرارداد شرکت کرده است، در طول دوره معاملاتی و تا قبل از سررسید می تواند قرارداد را به شخص دیگری واگذار کند (یعنی موقعیت معکوس اخذ کند)، موقعیت خود را ببندد و از بازار خارج شود.

فرآیند تحویل قرارداد آپشن

در سررسید قرارداد، خریدار می‌تواند درخواست اعمال خود را به بورس ارائه دهد که ارائه درخواست اعمال به معنی آغاز انجام فرآیند تخصیص می‌باشد. ارائه درخواست اعمال فقط در قراردادهای در سود امکان پذیر است و درخواست اعمال ارائه شده خریداران در نمادهای در زیان وارد فرآیند تحویل نخواهد شد.

به این ترتیب وقتی خریدار «اختیار خرید» در موعد قرارداد در سود باشد، اختیار خود را اعمال می‌کند، فروشنده «اختیار خرید» موظف به تحویل دارایی پایه است. همچنین اگر خریدار «اختیار فروش»، قرارداد در سود خود را اعمال کند، فروشنده «اختیار فروش» نیز موظف به واریز ارزش قرارداد است. در صورتی که فروشنده چه در قرارداد اختیار خرید و چه در قرارداد اختیار فروش تعهدات خود را ایفا نکند (بدین معنی که فروشنده اختیار خرید، کالا را تحویل ندهد و فروشنده اختیار فروش نیز ارزش قرارداد را به حساب خود واریز نکند)، درصدی از ارزش قرارداد به عنوان جریمه، به همراه مابه‌التفاوت قیمت اعمال و قیمت نقدی کالا در روز سررسید از حساب فروشنده برداشت به حساب خریدار واریز خواهد شد.

وجه تضمین

وجه تضمین اولیه:

با توجه به اینکه دارنده موقعیت خرید در قراردادهای اختیار، حق اعمال دارد، در هر دو قرارداد کال و پوت، نیاز به تودیع وجه تضمین ندارد لیکن جهت ثبت سفارش خرید فقط باید ارزش معامله به همراه کارمزدهای مربوطه را در حساب عملیاتی خود داشته باشد.

ارزش معامله برابر است با قیمت اختیار مورد نظر ضربدر اندازه قرارداد. ولی از آنجایی که مشتری فروشنده ملزم به ایفای تعهدات در قبال مشتری خریدار میباشد، مشتری برای ثبت سفارش فروش باید مبلغی تحت عنوان وجه تضمین اولیه، در حساب عملیاتی خود داشته باشد.

مبلغ محاسبه شده برای وجه تضمین اولیه فقط در زمان ثبت سفارش فروش کاربرد خواهد داشت. این مبلغ ممکن است در روزهای مختلف، متفاوت باشد. لذا مبلغ آن توسط بورس محاسبه و در تابلو معاملاتی قابل مشاهده است.

وجه تضمین لازم:

مبلغ وجه تضمین اولیه فقط برای ثبت سفارشات فروش کاربرد دارد. ولی برای سفارشات فروشی که ثبت و معامله شده اند و در واقع موقعیت باز فروش محسوب میشوند، در پایان جلسه معاملاتی، بورس مبلغ نهایی وجه تضمین را تحت عنوان وجه تضمین لازم، اعلام و بر اساس آن وضعیت مشتریان داری موقعیت باز فروش را مشخص می نماید.

بدین معنی که بورس هر روز وجه تضمین لازم را محاسبه و در سامانه معاملاتی اعلام میکند. در نتیجه بر اساس مبلغی که هر روز اعلام میشود مشتری می بایست حداکثر ۷۰٪ از مبلغ اعلام شده را در حساب عملیاتی خود داشته باشد در غیر این صورت اختاریه افزایش وجه تضمین دریافت خواهد کرد. در صورت دریافت اختاریه، باید حساب عملیاتی خود را شارژ نماید یا موقعیت خود را ببندد.

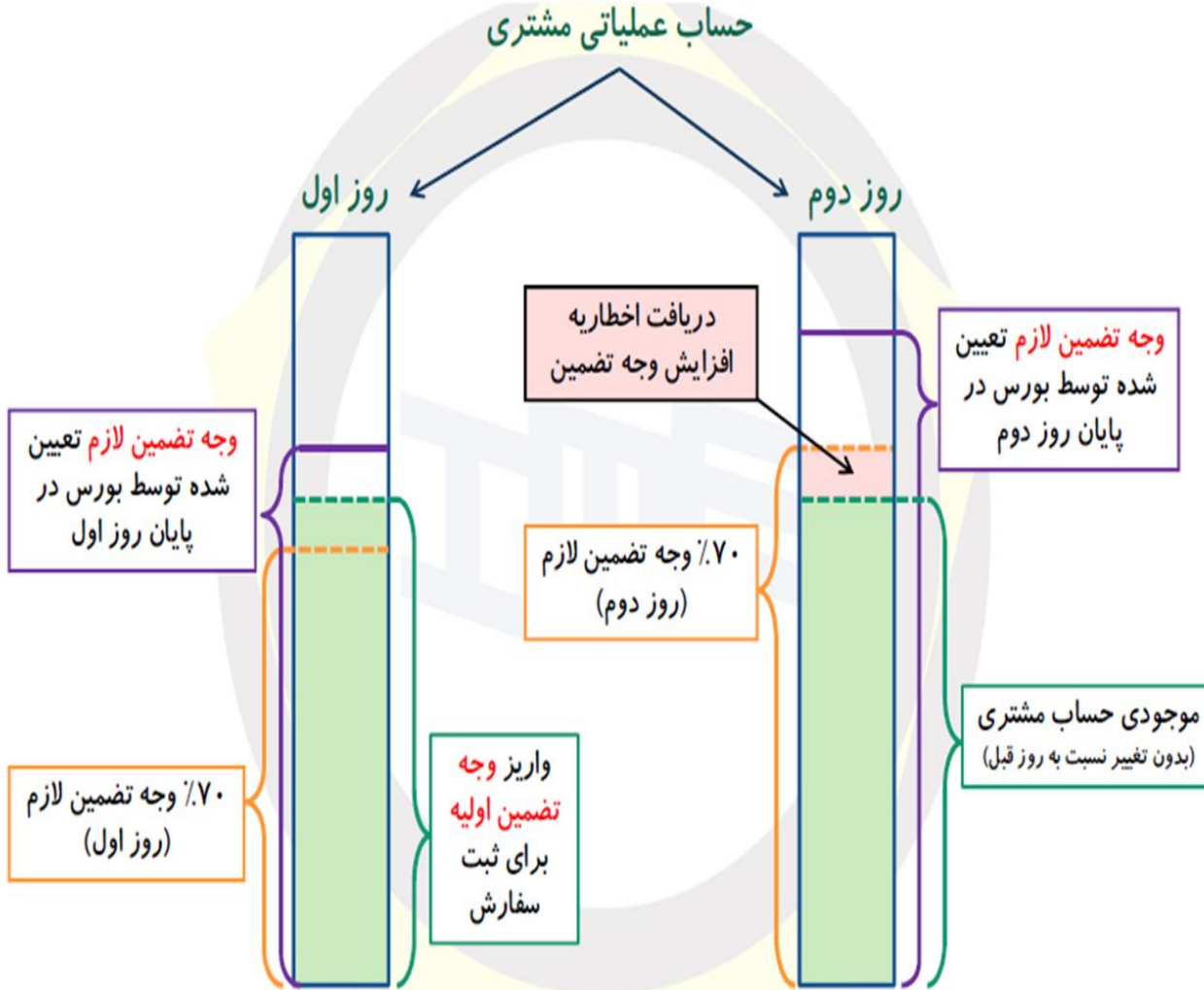

شرکت کارگزاری خبرگان سهام

وضعیت حساب تضمین

شرکت کارگزاری خبرگان سهام

قیمت پایانی

اگر قرارداد اختیار معامله ای در یک روز معاملاتی معامله شود، قیمت پایانی قرارداد اختیار معامله، میانگین وزنی قیمت معاملات انجام شده طی آن روز معاملاتی است. ولی اگر در آن روز معاملاتی، قراردادی معامله نشود، قیمت پایانی قرارداد اختیار معامله در روز کاری قبل به عنوان قیمت پایانی در نظر گرفته خواهد شد. که در صورت عدم انجام معامله به صورت متوالی در آن نماد، این روند (استفاده از قیمت پایانی روز قبل) حداکثر تا ۲ روز کاری ادامه خواهد داشت، پس از آن، بورس قیمت پایانی قرارداد اختیار معامله را بر اساس قیمت پایانی قراردادهای زیرگروه هم ماه آن نماد و یا به صورت تئوریک محاسبه می نماید.

قیمت پایانی در محاسبه مقدار وجه تضمین لازم برای هر قرارداد تاثیر خواهد داشت.

شرکت کارگزاری خبرگان سهام

فرآیند اخذ کد معاملاتی مشتقه کالا

جهت فعالیت در بازار مشتقه بورس کالای ایران باید کد معاملاتی مختص این بازار برای مشتری صادر گردد و مراحل صدور کد به شرح ذیل می باشد.

مراجعه مشتری به یکی از شعب کارگزاری با مدارک شناسایی معتبر جهت احراز هویت

درخواست صدور کد معاملاتی مشتقه و تکمیل فرم های مربوطه

دریافت معرفی نامه افتتاح حساب در اختیار بورس کالا از کارگزاری

مراجعه به شعبه بانک سامان یا ملت ، معرفی شده در معرفی نامه

افتتاح حساب در اختیار بورس و حساب شخصی و اخذ تاییدیه افتتاح حساب از شعبه بانک و ارائه آن به کارگزاری

تکمیل فرآیند اخذ کد توسط کارگزاری و بورس کالا

اعلام و ارسال نام کاربری و رمز عبور به مشتری جهت ورود به سامانه معاملات

شرکت کارگزاری خبرگان سهام

مستندات و محتوای آموزشی موجود در سایت بورس کالا و سایت کالا خبر به آدرس
های اینترنتی ذیل

<http://www.ime.co.ir/Gharardad-Ekhtiar->

<http://www.imereport.ir>